УДК 330.339.924
JEL F15, F45, P43

Осецький В.Л., д.е.н., професор,
КНУ імені Тараса Шевченка
Маслов А.О., д.е.н., доцент,
КНУ імені Тараса Шевченка

ЦІННІСНІ ОРІЄНТИРИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ЕКОНОМІЧНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ ДЛЯ УКРАЇНИ

Статтю присвячено розгляду ціннісних аспектів формування та розвитку європейської економічної інтеграції. Особлива увага приділено теорії «європейської економічної інтеграції» як політики, спрямованої на пошук нових форм інтеграції, зокрема механізмів, що дозволили б регулювати інтеграційний процес, досягти оптимального співвідношення державного регулювання ринкових сил на основі ключових принципів політики Європейського Союзу. Проаналізовано характерні особливості інституціонального устрою Європейського Союзу та їх ключових інститутів. Виявлено теоретико-економічні й інституціональні детермінанти інтеграції України до Європейського Союзу.

Ключові слова: *інтеграція; європейська економічна інтеграція; Європейський Союз.*

Постановка проблеми. Інтеграція до Європейського Союзу (ЄС) є стратегічною метою України – механізмом реалізації національних інтересів, до яких належать постійне підвищення якості життя, зміцнення конкурентоспроможності економіки і забезпечення високого рівня демократії. На її реалізацію має бути спрямована діяльність інститутів економічної влади, які, використовуючи переваги ринкових механізмів, мають зосередити увагу на адаптації української соціально-економічної системи відповідно до європейського зразка. На цьому шляху Україна повинна застосовувати принципи європейської економічної політики, зорієнтованої на стабільність, ефективність та зниження вразливості до зовнішніх шоків.

Європейський вектор економічного розвитку України передбачає стандартизацію та уніфікацію, визнання єдиних норм і правил соціально-економічного розвитку. Такий підхід вимагає узгодження національних політик країн-учасниць та їх координацію на багатосторонньому рівні для стійкості й економічного зростання. У такій ситуації розвинені європейські країни розпочали гостру дискусію щодо суб'єктності, розмежування сфер суспільних відносин, механізмів їх реалізації, співвідношення національного й універсального у відносинах країн ЄС. Це пояснюється розширенням повноважень національних інституцій ЄС, зменшенням значення національних центрів і підвищення вимог країн, що керуються національними інтересами.

В Україні через брак практичного досвіду розвитку економічної інтеграції в умовах ринкової трансформації відсутність ґрунтовних теоретичних розробок у цій сфері гостро стоїть питання дослідження природи, механізмів і закономірностей повної інтеграції. У зв'язку з цим важливим є вивчення досвіду розроблення та впровадження різноманітних форм, типів та ефектів інтеграційних об'єднань у країнах ЄС. Порівняно з іншими державами досвід країн-членів ЄС є значним і може бути використаний в Україні. Це відповідає ключовим принципам реалізації європейського вектору нашої держави – наблизити норми і правила макроекономічної політики до європейських, що

забезпечать досягнення стратегічних цілей розвитку та нових потреб суспільства шляхом європейської економічної інтеграції.

Аналіз останніх публікацій. Проблема забезпечення реалізації макроекономічної стратегії європейської економічної інтеграції України – маловивчений науковий феномен. Для країни, яка задекларувала курс на євроінтеграцію, особливої ваги набуває розуміння того, що ж таке насправді ЄС, яка його структура, механізми та принципи діяльності, чого можна сподіватися від співпраці з ним у перспективі майбутнього членства. Співпраця України в Європейським Союзом, потенційне членство у цьому інтеграційному об'єднанні вимагають передусім зваженого, наукового аналізу та визначення пріоритетів.

Обґрунтовуючи ступінь вивченості теми цієї статті, необхідно згадати дослідження, присвячені базовим питанням європейської інтеграції, перш за все А. Філіпенка, С. Писаренка, І. Бураковського, Н. Антонюк, В. Сіденка, О. Шниркова, С. Дем'яненка, Ю. Пахомова. Однак праці українських учених, що стосуються теми даного дослідження, нечисленні.

При підготовці статті автори спиралися на праці таких зарубіжних учених, як М. Блер (Michael Blair), Ф. Боекман (Philip Boeckman), Г. Волкер (George Walker), Л. Вудз (Lorna Woods), Р. Давід (Rene David), Н. Молоні (Niamh Moloney), П. Нобель (Peter Nobel), Ж. Стейнер (Josephine Steiner), С. Харріс (Siri Harris), К. Хопт (Klaus Hopt).

Однак і зарубіжні автори зауважують про нечисленність системних наукових досліджень з певних питань структури та функцій органів наднаціонального регулювання в ЄС з урахуванням основних принципів, завдань і цілей європейської економічної інтеграції. Ряд праць, авторами яких є практикуючі економісти і юристи, – це посібники для країн-членів Європейського Союзу.

Фундаментальність підходу, охоплення значної кількості норм і правил Європейського Співтовариства та інших документів, а також глибина європейської інтеграції визначили джерела і механізм реалізації євроінтеграційної макроекономічної політики в Україні.

Вивчення історії становлення основних принципів і механізму регулювання процесів економічної інтеграції Європейського Союзу, важливою складовою якої є формування спільних політик розвитку основних сфер виробництва і суспільного життя, не лише дає змогу краще зрозуміти сутність, предмет і способи відповідного регулювання на сучасному етапі, а й обґрунтовано висловити припущення щодо шляхів подальшого економічного розвитку в системі забезпечення європейських стратегічних потреб України.

Невирішені частини проблеми. Наприкінці XX ст. проблема європейської економічної інтеграції як історичного, суперечливого за змістом і перспективами явища перейшли зі сфери абстрактних теоретичних конструкцій у сферу цілеспрямованої економічної практики. Нині економічна інтеграція – це не певний набір вивірених шаблонів, а жива й рухлива субстанція, до процесу творення якої долучилися майже всі країни Європи. Вона передбачає постійний пошук гнучких, але водночас переконливих підстав, здатних переорієнтувати відносини між колишніми конкурентами зі стану конфлікту на лояльне, партнерське ставлення. Європейська економічна інтеграція розглядається як одна із сучасних загальних цінностей

інституційного або інституціонального економічного розвитку, що передбачає структурно-інноваційні зміни економічних систем.

Метою статті є обґрунтування теоретико-методологічних засад та розроблення пропозицій щодо формування цінностей в європейській економічній інтеграції та дослідження практичних аспектів інтеграції України до європейської структури.

Результати дослідження. Концептуальне обґрунтування європейської економічної інтеграції формує необхідні теоретико-методологічні передумови для аналізу різноманітних форм, типів та ефектів забезпечення реалізації макроекономічної стратегії європейського вектора економічного розвитку України. Встановити стратегічний пріоритет – значить отримати досить точну відповідь, як варто управляти розвитком до певного терміну і після нього. Цей інтервал зазвичай фіксується в ході планування необхідних економіко-політичних заходів, що стосуються перспектив повноцінного членства України в Європейському Союзі. Визначення пріоритетних напрямів економічного розвитку будь-якої держави, тим більше України, в якій відчутні прояви кризових явищ, не зважаючи на виявлені ознаки зростання, є нетривіальним завданням, яке передбачає вирішення низки досить складних теоретико-методологічних проблем, що вписуються в загальне русло розробки стратегії і тактики реалізації європейського вектора України.

Не викликає сумнівів, що в період кризи макроекономічна політика реалізації європейського вектора в Україні має бути спрямована на його подолання, при відставанні за певними параметрами від передових країн – на усунення такого відставання, в разі зростання економіки – на його підтримку і на запобігання можливій кризі (своєрідна політика профілактики).

При реалізації євроінтеграційної макроекономічної політики дуже важливі ціннісні орієнтири, особливо усвідомлення її інституціонального призначення. Якщо Україна в розробці заходів економічної стабілізації орієнтуватиметься на Аргентину, Бразилію, Чилі або Перу, то необхідно чітко розуміти, що їй навряд чи вдасться досягти вищих соціальних стандартів, ніж у цих країнах. Копіювати чиїсь підходи в галузі євроінтеграційної макроекономічної політики або імпортувати інститути – рівнозначно несанкціонованому запозиченню досягнень у сфері техніки та технології. Для внутрішнього споживання їх використовувати можна, але вийти на світовий ринок не вдасться, оскільки до відповідних компаній в такому разі будуть вжиті досить жорсткі санкції й країна зазнає значних втрат. При запозиченні соціальних технологій жодних санкцій не застосовується, за винятком тих, які відчуває на собі держава внаслідок відторгнення імпортних інститутів і організаційних форм. Великі ризики виникають і при перенесенні способів макроекономічного регулювання економікою, не адаптованих до національних умов.

Вивчення досвіду макроекономічного регулювання інтеграційними процесами в Європейському Союзі надзвичайно актуально з огляду на специфіку цього інтегрального об’єднання. По-перше, Європейський Союз на сьогодні об’єднує більшість європейських держав (з населенням понад півмільярда осіб) і за обсягом ВВП посідає друге місце у світі. Він – колективний член Світової організації торгівлі, займає провідні позиції у світовій економіці та політиці і є найбільшим торговим партнером України. По-друге, незважаючи на ускладнення, пов’язані з Лісабонським договором, інститути ЄС продовжують успішно виконувати наднаціональні функції. По-

третє, ЄС є унікальним правовим утворенням, яке не має нині аналогів, а дослідження основних складових інституційного регулювання процесу європейської економічної інтеграції, в тому числі в умовах фінансової кризи, являє велику наукову цінність.

Процес європейської економічної інтеграції відбувається на тлі вибухового розвитку Європейського спільного ринку, більш ніж дворазового розширення ЄС і безперервної реформи його інститутів. Вивчення історії формування механізму регулювання європейської економічної інтеграції сприяє розвитку наукової економічної думки в пошуках відповідей на такі питання: як основні переваги і недоліки європейської економічної інтеграції впливають на економічний розвиток країн ЄС; як знайти компроміс між державами з різними інтересами, поглядами, економічними системами і створити дієвий механізм постійного регулятивного розвитку європейських економічних відносин, а мета інтеграції полягає у тому, щоб позбавити економіку тих чи інших форм дискримінації.

Головною константою ефективної європейської інтеграції є оптимальне поєднання політичного прогресу з прогресом економічним і соціальним – з урахуванням об'єктивних реалій. Це, з рештою, простежується як на першому етапі (домінування економічної складової) європейської інтеграції, так і визначення її органічної політичної складової, а саме – підписання Єдиного європейського акта 1986 року, Маастрихтської угоди 1992 року та Амстердамського договору 1997 року.

На сьогодні зроблено чимало теоретичних узагальнень стосовно процесу розвитку інтеграції суверенних держав ЄС, а також наукових розвідок щодо еволюції теоретичних основ євроінтеграційного процесу. Більше того, за істотної зміни ситуації на Євразійському континенті на зламі XX-XXI століть, а також внаслідок поступового формування нового суб'єкта міжнародних відносин у світі – Європейського Союзу, вчені прагнуть узагальнити існуючі теоретичні моделі інтеграції, а також розробити нові [1].

На їхню думку, економічна інтеграція можлива тільки на стадії економічного союзу, коли відбувається взаємопроникнення національних економік. А. Маршалл писав, що повне завершення інтеграції – це «простір солідарності», тобто так звана цілковита мережа економічних зв'язків між економіками, які раніше були відокремленими.

Теорія економічної інтеграції поширилися у світовій системі суспільних наук у середині XX ст. Найбільшої значущості вона набула в Європі, яка вже у 60-70-ті роки минулого століття досягла системної цілісності завдяки європейській політико-економічній інтеграції. До 90-х років XX ст. у теорії європейської інтеграції були поширені політичні та економічні моделі, що формують сучасні цінності європейської цивілізації, які, по суті, детермінують глибинні закономірності сучасного Європейського Союзу.

Формування ЄС як політико-економічного об'єднання країн має тривалу і досить суперечливу історію. Починаючи від Римських договорів 1957 р., європейська спільнота неодноразово змінювала механізми та принципи процесу європейської економічної інтеграції. Детальний аналіз євроінтеграції зробив Шарль де Сен-П'єр у трактат під назвою «Проект вічного миру в Європі». Він детально обґрунтував витоки європейської цілісності та визначив Європу як справжню цілісну спільноту [2, с. 136–161].

Європейську інтеграцію започаткували політичні діячи, віддані ідеалу федерації. Однак їм довелося зробити «крок назад» для того, щоб у майбутньому спромогтися «на два кроки вперед». «Європа не буде створена миттєво, відповідно до єдиного плану. Вона буде побудована за допомогою конкретних досягнень, що спочатку створять солідарність де-факто», – зазначалося в декларації Шумена [3]. Досягнення цієї мети можливе лише у тому разі, якщо держави-учасниці стають «інтегрованими». Один із засновників цього напряму – К. Дейч, розглядав інтеграцію як виникнення в межах визначеної території «почуття співтовариства», а також потужних інститутів і практичних інструментів, здатних забезпечити поширення серед населення очікування «мирних змін» на досить тривалу перспективу [4].

Подібні процеси, на його думку, показали найважливіші закономірності розвитку сучасних міжнародних відносин, без яких теоретичне пізнання європейської інтеграції було б неможливим. Однак концепція К. Дейча мала суттєві огріхи, на що, природно, зауважили критики.

Ця концепція передусім залишає без відповіді найважливіше питання – про форми переходу від плюралістичних до амальгамованих, інституціалізованих співтовариств, від психологічних і концептуальних змін на рівні народів і політичних еліт до перебудови владних повноважень держав. Другим недоліком є твердження, що зростання соціальної комунікації впливає на свідомість людей і опосередковано – на систему міжурядових відносин. Насправді, об'єктивний суспільний розвиток є суперечливим – із доцентровими та відцентровими тенденціями [5].

Для того щоб ці недоліки безболісно (безперешкодно) усунути, важливо розробити механізми прямої взаємодії транснаціональних інститутів і суспільства, відмовитися від монопольного права національної держави на представництво нації, в тому числі й груп інтересів на міжнародній політичній арені. Тобто інтеграційні інститути не можуть бути лише різновидом класичних міжнародних організацій, що створюються для співробітництва між урядами, а не суспільствами. Як стверджували Е. Хаас і його однодумці, європейська інтеграція – це якісно нове явище не лише у порівнянні з національною державою, а й з усіма попередніми видами взаємодії національних держав – міжурядовим співробітництвом, конфедерацією, федерацією [6].

У середині 60-х років XX ст. деякі європейські економісти критично сприйняли неоліберальні підходи до економічної інтеграції, запропонували інші моделі й назвали їх «структурною школою». Погляди представників цієї школи істотно різняться, однак є й об'єднувальні моменти: по-перше, надто критична позиція щодо традиційної теорії міжнародної торгівлі; по-друге, прагнення виявити структурний аспект інтеграційного процесу.

Цьому значною мірою сприяла діяльність західноєвропейського Спільного ринку. На той час практика будівництва ЄЕС нагромадила чималий досвід для аналізу і критики. Виявилося, що створення митного союзу аж ніяк не забезпечує «справедливої конкуренції», оскільки країни-члени підтримують національні монополістичні підприємства й розподіляють урядові замовлення лише між національними компаніями. Великі монополії, інвестуючи свої капітали лише в ті галузі й регіони, де можна отримати максимальний прибуток, поглиблюють нерівномірність розміщення продуктивних сил, збільшуючи розриви між розвинутими й підставними регіонами ЄЕС.

Інтеграція спричинила низку структурних проблем у національних економіках. Головною проблемою європейської економічної інтеграції є визначення оптимального співвідношення національних програм економічної політики із забезпеченням вигод, що є наслідком європейського співробітництва. На відміну від ринкових позицій акцент зроблено на «позитивній інтеграції», тобто на узгодженні галузей економічної й соціальної політики між урядами країн, що беруть участь в об'єднанні. «Під інтеграцією, – зазначає П. Стрітен, – розуміємо спільну політику зайнятості, спільну монетарну і фіскальну політику, а також спільну антимонопольну політику» [7].

Таким чином, для «справжньої інтеграції» важлива координація економічної політики держав, що мають за мету пом'якшити нерівномірність економічного розвитку країн європейського економічного союзу та регіонів усередині цих країн, а також забезпечення стійкості національних платіжних балансів. Головна проблема досягнення соціально-економічної ефективності європейської економічної інтеграції полягає в оптимальному поєднанні національних програм економічної політики з реалізацією інтересів, які забезпечує міжнародна інтеграція.

На думку американського економіста Р. Купера, існують два взаємозалежні напрями інтеграції: її економічні цілі й політичні методи, необхідні для досягнення цих цілей. Він вважає, що поняття «інтеграція» може стосуватися «правових та інституційних відносин усередині регіону, в якому відбуваються економічні трансакції, або ринкових відносин між товарами й факторами (виробництва) всередині цього регіону» [8]. При цьому перший аспект Р. Купер пов'язує, насамперед, з інтеграцією як процесом, а другий у нього асоціюється з інтеграцією як станом. Однак варто зазначити, що дослідник рішуче наполягає на першорядності першого аспекту: «Регіони можна вважати інтегрованими, – пише він, – лише в першому, тобто інституційно-правовому значенні, але не в другому» [8], за допомогою якого забезпечується вплив європейського інтеграційного утворення на відповідні соціально-економічні відносини. Причому, якщо для економічного співробітництва як методу правового регулювання характерний метод координації, то для регіональної інтеграції – метод субординації.

Очевидно, що регіональна інтеграція є своєрідним захисним механізмом від негативних наслідків (наприклад, світової фінансово-економічної кризи) шляхом запровадження преференціального економічного, торговельного і політичного режиму для держав-членів, який розвиває універсальні регуляторні інструменти. Головними інструментами такого відособлення виступає система цінностей (ст. 2 ДЕС), засновані на ній Копенгагенські критерії набуття членства в Союзі, право ЄС, Економічний і валютний союз, що передбачає проведення скоординованої економічної і валютної політики державами-членами ЄС, Шенгенська зона, митна та енергетична політика.

Не менш значущою характеристикою європейської інтеграції слід вважати наднаціональне за своєю природою право об'єднання, яке стало основою для формування регіональної правової системи. Право виступає основою міждержавних контактів, легалізує всі аспекти прояву функції міждержавної інтеграції, передбачає гарантії дотримання умов (передусім забезпечення суверенітету держав-членів; дотримання цілей інтеграції, нормативне визначення принципів, на яких вона здійснюватиметься; узгодження процедур прийняття спільних рішень і сфер їх застосування; визначення правових засобів, застосування яких сприяє розвиткові

інтеграційного процесу в одних сферах і перешкоджає в інших), на яких ґрунтується інтеграційний процес. Зазначимо, що формування цілісної правової системи можливе за сприятливих умов в окремих випадках і на певному етапі розвитку європейського інтеграційного утворення [9].

Повноваження європейського інтеграційного утворення, які традиційно поділяють на законодавчі, фінансові, виконавчо-розпорядчі, юрисдикційні, контрольні і зовнішньополітичні, а також повноваження щодо прийняття рекомендаційних і заохочувальних заходів, розглядаються через призму базових питань європейської економічної інтеграції. Компетенція європейського інтеграційного утворення щодо інституційно-правового регулювання єдиного економічного простору, в якому національні економіки країн-членів становили єдиний господарський механізм, ґрунтується, насамперед, на положеннях про свободи внутрішнього ринку: свободу руху капіталу, свободу установи, свободу надання послуг.

Рішення ЄС щодо Угоди про асоціацію з Україною, що набуде чинності 1-го вересня 2017 року, має на меті встановити тісні й тривалі стосунки між партнерами (ЄС і Україною) на основі загальних цінностей. З імплементацією Угоди про асоціацію Україна отримує вигідні можливості, пов'язані з вільним рухом товарів, послуг, людей і капіталу, в т. ч. збільшення іноземних інвестицій з країн ЄС із подальшим впливом на показники платіжного балансу і структурні зміни в економіці. Слід зауважити, що не всі зміни макроекономічних показників країни повинні бути результатом економічної інтеграції, але при цьому інтеграція з ЄС повинна стати складовою частиною розвитку економіки України, нарівні з іншими й не менш важливими світовими процесами, такими як глобалізація або фінансово-економічна криза. Угода про асоціацію свідчить про досягнення України у здійсненні реформ відповідно до європейських стандартів і, безперечно, повинна стати головною рушійною силою в процесі переходу України до класичної ринкової економіки європейського зразка.

Висновки. Серед основних ціннісних орієнтирів європейської економічної інтеграції можна виділити історичні, політичні, правові та соціально-економічні передумови, без яких інтеграційні процеси були б неможливими. Вже можна говорити лише про одне інтеграційне об'єднання, яке пройшло всі стадії економічної інтеграції, – це Європейський Союз.

Здійснюючи перетворення в правовій, економічній, фінансовій, соціальній і політичній сферах, Україна значною мірою досягла поставлених на початку інтеграційного шляху цілей. На сьогодні для нашої держави важливим є запозичення досвіду країн-членів ЄС як у досягненні ціннісних орієнтирів інституціоналізації соціально-економічного розвитку, так і в збільшенні європейських цінностей українського народу, що неминуче виникають у процесі європейської економічної інтеграції. Для розуміння суті, завдань і наслідків євроінтеграції необхідно постійно відстежувати інтеграційні процеси в країнах наших західних сусідів і робити відповідні висновки для забезпечення стійкості національної економіки в процесі інтеграції України до Європейського Союзу.

Перспективи подальших досліджень. На сучасному етапі розвитку міжнародних відносин європейська економічна інтеграція стала основою створення єдиного ринкового простору в межах ЄС, де діють ринкові сили та вільна конкуренція. Аби уникнути підриву основ вільної або чесної конкуренції в ЄС, потрібно гармонізувати

національні політики і розробити спільний підхід, тобто здійснювати економічну інтеграцію під впливом динамічних ефектів, які виявилися нещодавно в результаті останніх змін, що формують світову економіку і до сьогодні.

Література.

1. Міжнародні відносини та зовнішня політика (1945-70-ті роки) / [Манжола В.А.; Білоусов М.М., Гайдуков Л.Ф. та ін.]. – К., 1999. – С. 96.
2. Сен-Пьер Ш.И. (де) Избранные места из проекта вечного мира. В изложении Ж.-Ж. Руссо / Ж.-Ж. Руссо, Ш.И. де Сен Пьер // Трактаты о вечном мире ; сост. И.С. Андреева и А.В. Гулыга ; пер. с фр. – СПб. : Алетея. 2003. – С. 136-161.
3. Schuman, R. (1950). The Schuman Declaration – 9 May 1950 - European Union - European Commission. [online] European Union - European Commission. Available at: https://europa.eu/european-union/about-eu/symbols/europe-day/schuman-declaration_en.
4. Deutsch Karl W. The analysis of international relations / Karl W. Deutseh. – Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall, 1968.
5. Менеджмент європейської економічної інтеграції : підручник / С.М. Писаренко, Н.В. Горін, Л.А. Українець та ін. ; за ред. С.М. Писаренко. – К.: Знання, 2012. – 373 с.
6. Haas Ernst B. The uniting of Europe; political, social, and economic forces, 1950-1957 / Ernst B. Haas. – Stanford: Stanford University Press, 1968.
7. Streeten P. Economic Integration Aspects and Problems. Second Revised and Enlarged Edition / P. Streeten. – Leyden, 1964. – P. 16-17.
8. Cooper R.N. Worldwide versus Reginal Integration: Is There is Optimum Size of Integrated Area? / R.N. Cooper // Economic Integration: Worldwide, Reginal, Sectoral / R.N. Cooper ; ed. by F. Machlup. – New York ; London : Macmillan Press, 1976. – P. 42.
9. Яковюк І.В. Теоретичні основи європейської інтеграції / І.В. Яковюк // Теорія і практика правознавства. – Вип. 2 (6) / 2014. – С. 1-12.

References.

1. Mízhnarodní vídnosini ta zovníshnya polítika (1945-70-tí roki) / [Manzhola V.A.; Bílousov M.M., Gaydukov L.F. ta ín.]. – K., 1999. – S. 96.
2. Sen-P'yer SH.I. (de) Izbrannyye mesta iz proyekta vechnogo mira. V izlozhenii ZH.-ZH. Russo / ZH.-ZH. Russo, SH.I. de Sen P'yer // Traktaty o vechnom mire ; sost. I.S. Andreyeva i A.V. Gulyga ; per. s fr. – SPb. : Aleteya. 2003. – S. 136-161.
3. Schuman, R. (1950). The Schuman Declaration – 9 May 1950 - European Union - European Commission. [online] European Union – European Commission. Available at: https://europa.eu/european-union/about-eu/symbols/europe-day/schuman-declaration_en.
4. Deutsch Karl W. The analysis of international relations / Karl W. Deutseh. – Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall, 1968.
5. Menedzhment êvropeys'koï yekonomíchnoï íntegratsíï : pídruchnik / S.M. Pisarenko, N.V. Gorín, L.A. Ukraïnets' ta ín. ; za red. S.M. Pisarenko. – K.: Znannya, 2012. – 373 s.
6. Haas Ernst B. The uniting of Europe; political, social, and economic forces, 1950-1957 / Ernst B. Haas. – Stanford: Stanford University Press, 1968.
7. Streeten P. Economic Integration Aspects and Problems. Second Revised and Enlarged Edition / P. Streeten. – Leyden, 1964. – P. 16-17.
8. Cooper R.N. Worldwide versus Reginal Integration: Is There is Optimum Size of Integrated Area? / R.N. Cooper // Economic Integration: Worldwide, Reginal, Sectoral / R.N. Cooper ; ed. by F. Machlup. – New York ; London : Macmillan Press, 1976. – P. 42.
9. Yakovyuk Í.V. Teoretichní osnovi êvropeys'koï íntegratsíï / Í.V. Yakovyuk // Teoríya í praktika pravoznavstva. – Vip. 2 (6) / 2014. – S. 1-12.

Валерий Осецкий, д. э. н., профессор
КНУ имени Тараса Шевченко
Анатолий Маслов, д. э. н., доцент
КНУ имени Тараса Шевченко

ЦЕННОСТНЫЕ ОРИЕНТИРЫ ЕВРОПЕЙСКОЙ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ИНТЕГРАЦИИ ДЛЯ УКРАИНЫ

Статья посвящена рассмотрению ценностных аспектов формирования и развития европейской экономической интеграции. Особое внимание уделено теории «европейской экономической интеграции» как политики, направленной на поиск новых форм интеграции, в частности механизмов, которые бы позволили регулировать интеграционный процесс, достичь оптимального соотношения государственного регулирования рыночных сил на основе ключевых принципов политики Европейского Союза. Проанализированы характерные особенности институционального устройства Европейского Союза и их ключевых институтов. Выявлено теоретико-экономические и институциональные детерминанты интеграции Украины в Европейский Союз.

Ключевые слова: *интеграция; европейская экономическая интеграция; Европейский Союз.*

Valerii Osetskyi, Doctor of Sciences (Economics), Professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv
Anatoly Maslov, Doctor of Sciences (Economics), Associate professor
Taras Shevchenko National University of Kyiv

VALUABLE INDICATORS OF THE EUROPEAN ECONOMIC INTEGRATION FOR UKRAINE

The article is devoted to the value aspects of the formation and development of European economic integration. Particular attention is paid to the theory of "European economic integration", as a policy aimed at finding new forms of integration in particular mechanisms that would allow to regulate the integration process, to achieve an optimal correlation of state regulation of market forces on the basis of key principles of European Union policy. The paper examines the characteristic features of the institutional structure of the European Union and their key institutions. Authors have identified the theoretical, economic and institutional determinants of Ukraine's integration into the European Union.

Key words: *integration; European and economic integration; European Union.*